 Tekst: Arie Dwarswaard Fotografie: René Faas

Stengelaaltjes en virus cent

De derde editie van de Dag van de Tulp trok weer honderden tulpentelers en -broeiers. Naast acht workshops konden ze op de Marktbroeishow kennis nemen van het nieuwe broeisortiment, en gaven Nico Wit en Vincent Cornelissen aan wat er bij de KAVB-productgroep Tulp en de BKD gaande is. Siem Groot kreeg de zilveren KAVB-speld.

De marktbroeishow liet veel nieuw tulpensortiment zien dat werd gebroeid op kisten en trok veel belangstelling

'Van zestig naar zes keuzes'

Tijdens de Dag van de Tulp vond onder meer de jaarvergadering van de KAVB-productgroep Tulp plaats. Voorzitter Mark Heemskerk werd vervangen door bestuurslid Nico Wit, die helder uiteenzette waar de productgroep zich het afgelopen jaar zoal mee bezig heeft gehouden. In veel gevallen betreft dit ziekten en plagen, maar ook onderzoek. Wit maakte duidelijk dat de productgroep aan de BKD advies uitbrengt. "In veel gevallen neemt het bestuur van de BKD dit advies over, maar niet altijd." Aan Nico Wit ook de eer om aan scheidend bestuurslid Siem Groot de zilveren KAVB-speld te overhandigen. Deze onderscheiding krijgt Groot voor zijn jarenlange inzet als bestuurder binnen de KAVB en LTO Noord. Groot riep jonge ondernemers nadrukkelijk op om actief te zijn binnen de KAVB, omdat juist nu collectiviteit zo nodig is. Daarop aansluitend ging Louis Poel, voorzitter van het Tulpen Onderzoeks Fonds (TOF) in op de stand van zaken van TOF tot nu toe. De doelstelling van 50 procent van het areaal tulpen en stelen uit de broeierij op 1 juni 215 komt in zicht. Inmiddels is 3.400 hectare en bijna een half miljard stelen binnen. Fred Wever is actief om bedrijven die zich nog niet hebben aangesloten, over te halen ook mee te doen.

Vincent Cornelissen: 'We zijn bezig om een driestappenplan uit te werken'

BKD-directeur Vincent Cornelissen hield de aanwezigen voor hoe complex de huidige regels zijn en hoe complex telers het zich daarbij zelf kunnen maken. De mogelijkheden die een teler nu heeft per partij, komt neer op in totaal zestig. "En dan te bedenken dat menig teler veel meer dan een partij teelt. De gevolgen van dit enorm aantal keuzes zijn helder: meer toetskosten, meer faalkosten, minder zekerheden, kortom vooral heel veel ongemak." De BKD denkt na over de vraag of dit ook anders kan. "We zijn bezig om een driestappenplan uit te werken. Daar zijn we net mee begonnen. Daarbij willen we het klassensysteem vervangen door drie afzetopties: binnen de EU, binnen de EU-plus en wereldwijd. Daarnaast zien wij veel in het invoeren van een multivirustoets die op plantgoed wordt uitgevoerd. Daardoor neemt het aantal keuzes af van zestig naar zes. De gevolgen daarvan zijn ook helder: minder toetskosten, minder faalkosten, sneller

raal op Dag van de Tulp

Vragen over stengelaaltjes blijven

De Dag van de Tulp bood de bezoekers acht workshops aan, variërend van stengelaaltjes tot fundamenteel onderzoek en van virus tot bedrijfsopvolging.
Bij de workshop over stengelaaltjes ging PPO-onderzoeker Peter Vreeburg in op de nieuwste inzichten rond stengelaaltje. Vooral de resultaten van de kookproeven stonden hier centraal. Die resultaten laten zien dat koken kan, maar er kleven nog wel de nodige haken en ogen aan dit koken. Vreeburg waarschuwde vooral voor het aspect cultivargevoeligheid. Uit het onderzoek dat PPO uitvoerde bleek dat bijvoorbeeld Darwinhybriden minder kans op schade gaven dan cultivars uit andere groepen. Ook steekt de behandeling zelf heel nauw. Een graad te weinig kan direct veel meer schade opleveren. Dergelijke percentages kunnen zo maar de vijftig overschrijden.
Vreeburg ging verder in op inundatie als milieuvriendelijke bestrijdingsmethode. Na inmidels dertig jaar praktijkervaring is wel duidelijk dat de methode werkt, maar ook dat het niet altijd werkt. Vreeburg: "Ik zie ook dat er in de winter hoeken onder water worden gezet. Het is bekend dat het aaltje in die periode lastiger is te bestrijden. Daardoor is in ieder geval een langere periode van onder water zetten nodig. Hoe lang, dat weten we echter niet."
Nieuw is de mogelijkheid om preventief een perceel te bemonsteren op stengelaal. Afgelopen zomer bood de KAVB leden de mogelijkheid om dit met korting te laten uitvoeren door BLGG AgroXpertus. De resultaten waren opzienbarend, vond Vreeburg. "Van de 1.752 monsters was 8 procent besmet. Die monsters zijn genomen op 133 percelen en daarvan bleek 31 procent besmet. Dat is wel zorgwekkend."
Nog niet praktijkrijp, maar wel in onderzoek voor de bloembollen, is de toepassing van een zogenoemde CATT-behandeling. Die werkt in aardbeien en kan ook perspectief bieden voor de bloembollen. Voor de laatste stand van zaken, zie de KAVB-pagina's elders in dit nummer.
Theo van Dijk van Hobaho attendeerde de aanwezig op de juridische kanten van stengelaaltjes. Zo heeft de verkoper volgens het Handelsreglement er recht op bij een verkochte partij met stengelaal een beroep te doen op het Eigenpartijbeding. Dat kan alleen direct nadat de schade is vastgesteld. "Als je dit pas zes weken daarna vaststelt, is dat beroep niet meer mogelijk." Wat het koken van een te verkopen partij betreft was Van Dijk duidelijk: dat mag in feite niet, of in overleg met de koper. "Dit is namelijk een handeling die nadelig kan zijn voor de opbrengst."

'Virusinfectie kan tot vlak voor rooien'

Sinds 2013 voeren Proeftuin Zwaagdijk en PPO samen het project 'Minder virus in tulp' uit. De onderzoekers Frank Kreuk en Martin van Dam gaven de stand van zaken weer van een aantal proeven die vanuit dit project zijn uitgevoerd.
Twee componenten die bij virus in tulp spelen, zijn de luis en de overdracht. Naar beide aspecten is de afgelopen twee jaar volop gekeken. Dit betrof bijvoorbeeld de vraag of er verschillen zijn tussen de locaties als het gaat om de virusoverdracht. Die verschillen zijn er en ze zijn groot, zo liet Frank Kreuk zien. "In 2014 waren in Lisse en Zwaagdijk veel hogere viruspercentages dan bijvoorbeeld in Julianadorp of Creil. Maar ook in het Drentse Zwiggelte was het viruspercentage laag. Tegelijkertijd zagen we in Zwaagdijk maar weinig gevangen luizen. Dat er toch veel overdracht was, kan mogelijk komen omdat we op de proeftuin relatief veel gras hebben liggen, waarin luizen graag overwinteren."
Martin van Dam liet de resultaten zien van luistellingen die in heel Nederland zijn uitgevoerd met diverse technieken. Naast gele vangbakken en plakplaten is ook gewerkt met een fuikje dat in de richting van de wind staat en zuigvallen. "Wat we hebben gezien is dat de resultaten met de diverse technieken sterk overeenkwamen. Er was in 2014 een eerste piek in de luizenvluchten rond 2 mei en een tweede piek van 23 tot 30 mei. Verder zagen we dat in 2013 de luizen negen weken later gingen vliegen dan in 2014. Dat helpt ook te verklaren waarom er in 2014 meer virus was dan in 2013."
Ook is gekeken naar de vraag of de kleine maten van plantgoed een grotere virusbron zijn dan de grote maten. Volgens het onderzoek dat Frank Kreuk presenteerde is eerder het omgekeerde waar. Plantgoed maat 5/6 bevat veelal minder virus dan 9/10. "Vaak gooien telers juist het ondereind weg, omdat het virus daarin lastig is te zien. Het blijkt echter dat dit fijne plantgoed zuiverder is dan het grove."
Ten slotte presenteerde Martin van Dam de resultaten van onderzoek naar de tijd waarin een virusinfectie nog zorgt voor virus in de bol. Vanaf dertien weken voor het rooien tot een week voor het rooien werden tulpen die in luisdichte kooien waren geplant, elke week Kunstmatig geïnfecteerd met TBV. De resultaten waren opzienbarend, aldus Van Dam. "Na een vroege besmetting werden alle planten ziek. Tulpen die vier weken voor het rooien werden besmet, waren voor twee derde ziek, en bij twee weken voor het rooien ruim de helft. Alleen de tulpen die een week voor het rooien werden geïnfecteerd waren met 1 procent nauwelijks ziek te noemen."
Bij dit onderzoek is ook nog gekeken naar de verdeling tussen de hoofdbol en de klisters. Tot twee weken voor het rooien werd 80 procent van de hoofdbollen met virus besmet."